

Izhaaja ob 6 jutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za posred. ozemlje . . . 300
za inozemstvo . . . 600

Oglasi za 58 mm višine
stolpe 2 K
malj oglasi do 20 mm
stolpe 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 73

Upravištvo:

Šte. 100 št. 16
Telefon št. 11

Šte. 100 št. 16
Šte. 11 522

Ljubljana, 27. oktobra.

Vedno smo bili optimisti. Težke so preizkušnje in ogromne so težave, v katerih se vrši konsolidacija Jugoslavije. Kdor pa ni slep, mora videti, kako ta država vidno vstaja iz ruševin velike vojne, kako pridobiva na moči in enotnosti in kako naš mladi narod, ki je brez velike politične izkušnje, brez gospodarske tradicije in brez tiste notranje discipline, ki jo daje stoletna samostojnost središnjim sosedom, vedno strunjeje zbira svoje moči in jih uvaja, res z mnogimi pogrški in po mnogih stranpotih, v eno veliko nacionalno smer. Vedno smo bili prepričani, da po pepelom kresov, s katerimi smo proslavljali naivno brezbržni svoje osvoboditve in ujedinenje, ni ugasi oženj ene velike ljubezni do domovine, ki nas je preko neizrečnih trtev združila v svobodno našo narodno državo.

Moč in notranja sila te naše velike nacionalne države se ni mogla jasneje dokumentirati, nego se je to zgodilo te dni o priliki prve velike opasnosti, ki je grozila naši nacionalni in državni eksistenci. Mnogi odkriti in tajni sovražniki našega naroda so s komaj prijetno neustojljivo pričakovali, kako se bo v preizkušnji habsburške opasnosti pokazala trhljivost Jugoslavije in kako bo ta država pred celim svetom pokazala, da je tvorevina, ki ne more živeti. Zdelo se jim je, da bo v momentu, ko se prikaže na obzorju podoba obnovljenega habsburškega imperija izbruhnila na Hrvatskem revolucija in v Sloveniji da bo planil separatizem. Presojali so naš narod po demagogičnih frazah Radićevih plemenitih fanatizma in brezvestnih besedah gotovega časopisa, ki je baš zadnji mesec, kakor bi hotelo pripraviti svet na pogin Jugoslavije, vodilo strahotno heroistično kampanjo proti lastni državi, govoreč, da je Jugoslavija «kakor dom kvartopirca in pijanca», vse narobe, vse narazena, «blagajne suhe in prazne, kredita nikjer», da je «temno in črno obzorje» in da se «država nahaja na robu propada».

Kako so se varali! Trenutek resnejše opasnosti je bil dovolj, da se jugoslovanski narod, vsa njegova plemena, strnejo v močeno enoto, ki je pokazala vse notranje spore ter se kakor en moč obrnila proti zunanjemu sovražniku in obrambo svoje svobode in državne neodvisnosti. Tako ogromen je pritisk te velike nacionalne volje, da se mora celo Radić odločiti k proklamaciji, ki energično odklanja vse zunanje špekulacije na njegovo politiko. Od skrajne desnice do skrajne levice se družijo vse stranke v zahtevi, da jugoslovanska vlada stori vse, kar je potrebno za obrambo prekega nacionalne države in Slovenec prekaša Srbo, Hrvat Slovenca v disciplini in poštenosti in pravici domovini. Vojška hiti na granice, v notranjosti pa vlada vzoren red. Nič nam ni treba izjemnega stanja, intervencij in konfinkcij, nič ni sumljivih elementov, nikjer nih varnostnih odredb, ki smo jih bili vajeni, kadar je Avstrija podžigala partizanizem svojih podanikov. Če je kje prikritih notranjih sovražnikov našega naroda, umakniti so se morali v zatle, da jih «nacionalni srd ne razgrta». Šljajno funkcionira naša vojna uprava. Neopazeno skoraj se vršijo vojaške priprave in vojaški duh naših čet, njih disciplina in razpoloženje so vzvišeni nad vsako hvalo.

Nedvomno so temne sile, ki so uprile habsburški restauracijski poskus, računale tudi s tem, da bodo v Jugoslaviji našle mnogo podpore. Skoraj jim smemo biti hvaležni, da so nas pripeljale v to težko preizkušnjo. Baš v dne, ko se tretjič ponavlja dan naše osvoboditve, smo pokazali, da smo sposobni vredni in da smo odločeni in sposobni si jo ohraniti za vsako ceno. Podoben kakor mi afirmira tudi naš bratski zaveznik, češkoslovaški narod, v teh dneh svoje svobodoljubne in svoje nacionalne sile. S posebno ljubeznijo hitijo danes naše misli v Prago obnavljati na dan svobode stare priprave zvestobe, ki je zopet enkrat pokazala svojo snosnostno moč za usodo habsburške afere.

Potek habsburške afere pomenja za naš in za češki narod ogromno, moralno pridobitev na zmagi in na zmagi.

KRALJEVO ZDRAVJE.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Na včerajšnji reji min. sveta je bilo predčitano poročilo zdravnika dr. Subotića, katerega je poslala vlada v Prago, da potrdi o kraljevem zdravju. Dr. Subotić razumljivo, da kraljevo zdravje dobro napreduje.

Danes začetek naše akcije?

ODLOČNOST ČEŠKOSLOVAŠKE IN JUGOSLAVIJE. — STALIŠČE RUMUNJE. — SUMLJIVI ITALIJANSKI NAZORI. — ZADNJE SVARILLO VELIKE ANTANTE MADŽARSKI.

Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) Po poročilih, ki so prispela se pričakuje v Beogradu in Pragi, se prikaže pohod jugoslovanskih in češkoslovaških čet na Madžarsko jutri dopoldne. Češkoslovaški smek bo naprejal preko Raaba proti Budimpešti. Na ta način se bo poizkušalo madžarske tolpe v Burgenlandu popolnoma odrezati od Madžarske in jih napraviti neškodljive.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Danes se se v ministrskem predsedništvu opetovano vršile konference o nadaljnjem postopanju Male antante. Zunanje ministrstvo je v neprestanem stiku s Prago in Bukarešto. Vojaske priprave se po načrtu nadaljujejo. Koncentracija naših čet je končana. Vojstvo vseh treh plemen je pokazalo najvišjo disciplino in sijojo razpoloženje. Energično postopanje naše države je zelo dvignilo naš ugled, sprovedba naših ukrepov pa je pokazala, kako močna je država in nacionalna misel v vseh delih naše domovine.

Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) V dobro informiranih krogih se zatrjuje, da je ministrski predsednik dr. Beneš skopov in kategorično raztrgal svoj sklep, da se mora Horthy in njegova vlada na vsak način odstraniti. Češkoslovaška vztraja z vso odločnostjo na tem, da se vzpostavi na Madžarskem demokratski režim.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) V diplomatični akciji proti Madžarski se danes ni nič posebnega dogodilo. Glavno težišče postopanja naše vlade je sedaj, da pridobi tudi Rumunije za energične korake Jugoslavije in Češkoslovaške. Težja je situacija z Italijo zaradi trisakega sporazuma. Italija želi revizijo trianonske pogodbe, medtem ko Jugoslavija zahteva nje izpolnitev.

Budimpešta, 27. oktobra. Tukašnji zastopniki antante so izročili zunanjemu ministru nastopno noto poslaniške konference:

Zavezniške vlade so opozorile madžarsko vlado na sklep poslaniške konference z dne 27. aprila, s katerim velesile izjavljajo, da ne bodo dopustile restauracije Habsburgovcev na madžarskem prestolu. Zavezniške vlade pa ugotavljajo, da bivši vladar še vztraja pri svoji zahtevi po vstopitvi, kar bi lahko imelo najhujše posledice za srednjeevropski mir. Zato zahtevajo zastopniki velesil:

1.) da Madžarska takoj proklamira prepoved zasedbe prestola po Habsburgovcih;

2.) da madžarska vlada spravi osebo kralja Karla na varno.

Velesile polagajo mnogo važnosti na to, da izjavijo, da bodo odklonile vsako odgovornost, če bi sosednje države ukrenile v tej zadevi kake korake, če bi ne hoteli Madžarska izpolniti teh pogojev.

Noto so podpisali Castagnetta, Heller in Fouchet.

Pariz, 27. oktobra. (Izv.) «Petit Journal» poroča, da sta izjavila Horthy in ministrski predsednik Bethlen, da madžarska ustava ne dopušča izročitve Karla Habsburga katerikoli sili velike ali male antante.

Beograd, 27. oktobra. Stališče, ki ga je rumunska vlada sporočila v Beogradu za sestavo ultimata Madžarski se glasi:

1. Velika antanta zahteva, naj se razkralj Karl izžene iz Madžarske. Rumunija pa zahteva, da se kralj iztegnira na kakem otoku. 2. Antanta zahteva, da Madžarska odredi kralju pravico do prestola. Rumunija pa zahteva, da se raztegne ta prepoved tudi na vse rodino Habsburgov, kar pomeni Horthyjevo vlado objavi v obliki proklamacije. Če bi madžarska vlada tega ne hotela storiti, bi mala antanta okupirala vse madžarsko ozemlje. 3. Zahteva se razoroženje Madžarske in da pošlje rumunska že v sedanjem reparacijsko komisijo svoje zastopnike. 4. Rumunska nima nič proti beneškemu sporazumu. 5. Rumunija ne zahteva sicer odškodnine, toda podpirala bo pravice in zahteve Jugoslavije in Češkoslovaške, če bi zahtevali odškodnino za mobilizacijo.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) V rumunskem poslaništvu je dal poslanik Emandi Vašemur dopisniku sledeče informacije: Danes smo na potu skoraj njegove svršetke dogodkov na Madžarskem. Mala antanta je s svojo solidarnostjo uspela v stvari. Tako, čim smo zaznali za Karlov povratak na Madžarsko, so Vaša in naša vlada skupno s

češkoslovaško odredile potrebne korake. Rumunija je bila takoj pripravljena za sodelovanje pri akciji Male antante. Tudi Italija je izjavila svojo solidarnost z nami in pripravljenost, nas pri akciji proti Karlu Habsburgu podpirati. Prepričan sem, da bodo naše zahteve sprejete. Ako pa se naši zahtevi glede Karla ne bi ugodilo, smo pripravljeni, prekoračiti madžarsko mejo in jo okupirati. Mislim pa, da do tega ne bo prišlo.

Vprašanje odškodnine, ki jo naj plača Madžarska, je zelo delikatno. Mi v tem pogledu ne bomo zahtevali ničesar, ker nismo mobilizirali.

Vlada v Bukarešti je solidarno s Češkoslovaško. Jugoslavijo in Italijo trdno odločena ohraniti mir za vsako ceno.

Na vprašanje, da li bo Horthy ostal na svojem položaju tudi še v naprej, je odgovoril g. Emandi, da se Rumunija ne namerava vmešavati v notranje zadeve Madžarske. Mala antanta ni bila nikdar agresivna in tudi sedaj ne bo. Čim je Karel Habsburg interniran, je zadeva končana.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Na italijanskem poslaništvu pričakujejo povratek italijanskega poslanika gosp. Manzoni, ki se nahaja v Rimu. Odpravnik povelj na italijanskem poslaništvu je sprel danes Vašega dopisnika in mu izjavil sledeče: Doročki, ki se nanašajo na Karlovo avanturo, so končani. Italija je od prvega dne stala na stališču Male antante in tega stališča ni nikdar zapustila. Italija je hvaležna našim zastupom, da je onemogočila povratek Habsburgovcev na madžarski prestol. Konferenca ambasadorjev je medtem gotovo že došla k kraju, kjer bo Karel Habsburg interniran. S tem je v glavnem končan posel na Madžarskem. Medtem pa je tudi že prišla konferenca v Portorože s delom.

MALA ANTANTA OSTANE NA PRAM AVSTRIJI NEUTRALNA.

Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) Po informacijah iz diplomatičnih krogov Male antante je Avstrija za slučaj vojnih operacij proti Madžarski zagotovljeno priznala strogo nevtralnost. Niti jugoslovanske niti češkoslovaške čete ne bodo vkrakele v Burgenland niti v Šopron, ker se pričakuje, da bodo avstrijski oddelki sami napravili konec pustolovščinam madžarskih tolpe, in da se senžmenska mirovna pogodba izvede sedaj dobesedno tudi kar se tiče Burgenlanda.

Današnji večerni listi potrjujejo vest, da je Mala antanta obljubila Avstriji, da bo varovala njeno nevtralnost. «Neue Prese» izjavlja, da je Mala antanta v tem oziru takorek do prehitela Veliko antanto.

Tudi iz Rumunije prihajajo poročila, da se tamkaj volunje pripravajo nadaljujajo z mrzlično naglostjo.

STRANKE ODOBRAVAJO POLITIKO VLADE.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja vlade skupno s šefi parlamentarnih grup. Vlada jih je obvestila o vseh vprašanih političnih situacijah in so se vse grupe izjavile soglasno solidarne z vlado.

KREDIT ZA VOJNE PRIPRAVE PROTI MADŽARSKI.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Na sobotni seji skupščine bo predložena uredba o odobritvi kredita 50 milijonov dinarjev za vojne priprave povodom dogodkov na Madžarskem.

PRVO MADŽARSKO POROČILO O POLOŽAJU.

Budimpešta, 27. oktobra. Na mejah proti Jugoslaviji in Češkoslovaški vlada mir. Ves železniški promet je popolnoma ustavljen.

PRAVILNA ANGLEŠKA OCENA SITUACIJE.

London, 26. oktobra. Vse časopise obseja podjetje kralja Karla. Iz izjavljaj listov je razvidno, da se mora ureditev situacije izvršiti po mali antanti. Pomembno je, da se v nekaterih listih najdejo namigovanja o podpori, katero je madžarska vlada našla v oprasanju Burgenlanda in razorožitve in po kateri se da razložit njeno samozavestno zadržanje.

Ofenziva proti Albaniji

NAŠE ČETE POD GEN. SMILJANIČEM PREŠLE V NAPAD.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Danes se je pričela ofenziva naše vojske na albanski meji. Po močnem artiljerijskem ognju so prekoračile naše čete mejo, kjer je njih naloga, da zavzamejo one strateške pozicije, ki bodo onemogočale neprestane vpade arnavtskih band na naše ozemlje, kar se jim pri sedanjih demarkacijski črti ni moglo

ubraniti. Našim četam poveljuje general Krsta Smiljanč. Pričuje pa se tudi, da bodo imela pogajanja ministrskega predsednika Pašića v Parizu uspeh, da se bo rektificirala naša meja proti Albaniji tako, da bo uspešna obramba naše granice omogočena. Iz Pariza prihajajo tozadevno ugodne vesti.

Preki sod na Slovaškem in Podkarpatskem

Praga, 27. oktobra. Razglas ministrstva za narodno obrambo naznanja, da se na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji proglasi preki sod proti vsem osebam, ki so podvržene vojaškemu sodstvu, in sicer zaradi zločinov kršitve subordinacije, upora, vstaje, desertacije, strahopetnosti, nedovoljnega nabiranja čet, zapeljavanja ali pomoči pri kršitvi zaprisežene vojaške dolžnosti, špionaže in plenitve. Osebe, ki kršijo to naredbo, se obesimo ali ustrelje.

KAREL NA ČRNEM MORJU.

Pariz, 27. oktobra. Poslaniška konferenca za današnji dopoldanski seji sklenila, da se mora razkralj Karel vkrcati na topniško ladjo, ki je usidrana pred Budimpešto. Na tej ladji bo počakal na odločitev velesil glede kraja svoje internacije. Topniška ladja odpluje v Galati, kjer bo z razkraljem čakala na odločitev velesil.

Budimpešta, 27. oktobra. Posebni vlak, s katerim sta razkralj Karel in njegova soproga Zita odpotovala iz Totisa, je v sredo ob 1-25 popoldne došel v Tihany. Razkralj in njegova soproga sta nastanjeni v benediktinskem samostanu. Rakowsky, Andrassy in dr. Gratz, ki so potovali v istem vlaku, so nastanjeni pod varstvom v villi Hevesy. Polotok Tihany je zastražen po vojaškem kordonu. Na Blatnem jezeru križarijo patrolne ladje.

Budimpešta, 27. oktobra. Samostan Tihany stražijo najstrožje motorni čolni in čete. Pooblaščen minister Karla je došel v Tihany, da se pogaja o modalitetah odpovedi.

Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) V grad Tihany so prispeli po en angleški, francoski in italijanski oficir, ki so prevzeli medzavezniško stražno službo.

KARLOVI POMOČNIKI PRED PREKIM SODIŠČEM.

Dunaj, 27. oktobra. (Izv.) «Pester Lloyd» javlja, da se bo kazensko postopanje proti grofu Juliju Andrassyju, Rakovskemu in dr. Gratzu, ki so bili danes izročeni sodišču, vršilo po določilih prekega sode. Vsi trije so obtoženi velezdaje. Jutri jih bo znani višji državni pravnik Szilyaszy že zaslišal.

Praga, 26. oktobra. «Pravo Lidu» poroča, da je ministrski svet sklenil, predložiti narodni skupščini zakonski načrt, po katerem naj bi se veleposestva, karističnega plemstva na Slovaškem nemudoma zaplenila.

Praga, 27. oktobra. «Prager Presse» poroča iz Bratislave, da so včeraj tamkaj legionarji razbili spomenik Marije Terezije.

WINDISCHGRAETZ ARETIRAN.

Praga, 27. oktobra. (Izv.) Kakor javlja «Češke Slovo», je bil karistični vodja, princ Ludovik Windischgratz, na češkoslovaški meji aretiran in prepeljan v Prago.

KARL JE ŽE SAM MISLIL NA AMERIKO.

Pariz, 26. oktobra. «Journal» objavlja brzojavko, ki opozarja, da je pred najmanj 15 dnevi brzojavka iz Argentine javila prihod Karlova zaupnika, ki je nameraval kupiti tam posestvo. Vprašanje je, če je poslednji Habsburžan pričakoval svoj neuspeh.

HABSBURG BANKROT.

Pariz, 27. oktobra. (Izv.) «Matin» poroča iz Zeneve, da je ostavil Karl Habsburg svoj «dvor» popolnoma brez sredstev in da se nahaja sedaj ti ljudje v največji denarni stiski. On sam pa je zastavil vse kronske dragulje in razven tega vupel v Švici dva milijona frankov dolga, kolikor je približno vsako leto izdal v Švici.

Tri važne predloge

BEograd, 27. oktobra. (Izv.) Na sobotni seji zakonodajne skupščine bodo predložene 3 zakonske osnove in sicer: o razdelitvi zemlje, o ustroju oblasti in centralni upravi. Vlada je izjavila, da ne bo izkazala o razdelitvi zemlje v 26 oblasti napravila vprašanja zaradi razmejitve, temveč to prepušča popolnoma zakonodajni skupščini. Ako pa skupščina tekom dveh mesecev ne vprašanje ne bi rešila, pride zakon pred zakonodajni odbor.

HRVATSKI BLOK IN STOJAN PROTIC

Zagreb, 27. oktobra. 27. in 28. oktobra se sestane v Zagrebu predsedništvo hrvatskega bloka. Seje se udeležita tudi Stojan Protic in dr. Momčilo Ivančić.

LAZNE ITALIJANSKE VESTI.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Vesti, ki jih razširja italijansko časopisje, da je ministrski predsednik Pašić sklenil v italijansko vlado sporazum glede luke Baroš, so izmišljene. V tem vprašanju sploh ne more biti govora o kakem sporazumu na škodo naših jasnih pravic.

KONFERENCA V PORTOROŽE.

Portorože, 27. oktobra. Danes se je formalno otvorila konferenca v Portorože. Začetek razprave se je zaradi odsotnosti raznih delegacij odgodil na soboto.

ZAUPNICA BRIANDU.

Pariz, 27. oktobra. (Izv.) Senat je izrekel vladi zaupnico s 301 proti 9 glasom.

BENEŠKI SPORAZUM OD ANTANTE ODOBREN.

Pariz, 27. oktobra. (Izv.) Veleposlaniška konferenca je danes dopoldne odobrila v beneškem protokolu določeni sporazum med Avstrijo in Madžarsko glede Burgenlanda.

NEMCIJA SE POKORAVA GLEDE GORNJE SLEZIJE.

Berlin, 27. oktobra. (Izv.) Pariški nemški poslanik je izročil danes veleposlaniški konferenci noto nemške vlade, ki izraža razočaranje nemškega naroda nad sklepom vrhovnega sveta glede razdelitve Gornje Slezije, proglašata ta sklep za krivico in kršitev versajlske pogodbe, izjavlja pa končno, da je Nemčija pristijena, ga vzeti na znanje.

ANGLIJA IN EGIPT.

London, 27. oktobra. (Izv.) Angleška vlada je predložila egiptskemu delegatom pogodbo, v kateri se odrekla protektorata nad Egiptom, ki naj se spremeni v večno zvezo Egipta z Anglijo.

KRALJ KONSTANTIN ODOŠTOPI.

Rim, 27. oktobra. Švicarski listi javljajo, da se je grški ministrski predsednik Gunaris v Franciji zavezal, da se bo kralj Konstantin v kratkem odpovedal prestolu.

PREPOVED UVOZA LUKSUZNEGA BLAGA.

Beograd, 27. oktobra. (Izv.) Ekonomsko-financijski komite ministrov je sklenil prepoved uvoza luksuznega blaga.

RAZNE VESTI.

Rim, 27. oktobra. (Izv.) Vlak Napoli-Rim, s katerim se je peljal tudi poštni minister Guiffrida, je padel z mosta v reko Amate. Par potnikov je bilo ubitih, mnogo ranjenih. Minister ni bil poškodovan.

Berlin, 27. oktobra. (Izv.) Boljševiška «čezvičalka» strahovito gospodari v Podoliji, kjer je razkrila veliko protiboljševiško organizacijo. Mnogo sto članov te organizacije je bilo aretiranih in ustreljenih.

Budimpešta, 27. oktobra. (Radio Grč.) Proteklo noč je skupina mladih ljudi donohrala tiskarno «Atheneum». Škoda znaša več milijonov.

Slab začetek

I. REDNA SEJA LJUBLJANSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Ljubljana, 27. oktobra.

Danes se je vršila prva redna seja obinskega sveta. Ušla te seja i dober. Crno - modro - rdeča koalici-ja, ki je toliko vedela pripovedovati, ako bo treba naglega in globokega dela in kateri je novi župan v svojem zastopnem govoru skušal dati celo kakako programatično skupno osnovo znamenju socializma, je pri tej prvi iliki, pri kateri je šlo v glavnem le a formalnosti, že pokazala mnogo ne- sposobnosti in notranje neenotnosti. Obinski svet ni mogel dovršiti niti vojeva konstituiranja, ker so prišli alilanci na sejo popolnoma nepri- ravljeni, niso imeli postavljenih še andidatov, na konec se pa glede redsedniških in podpredsedniških est za posamezne odseke niso mogli ediniti. Naznanili jih bodo šele jutri upanu...

Drugi karakteristikon je, da se je elovanje občinskega sveta pričelo v namenju nelojalnosti proti JDS. Vse- nj so se načelniki vseh klubov na- eneno dogovorili o ključu za poedine dseke. Ti dogovori so parlamentari- en predpogoj za gladko delovanje občinskega sveta, in stranke, ki so na je pristale, so s svojo častjo obveza- e se jih držati. Klerikaleci so danes vršili poskus, da porušijo tudi to in- tuitivno lojalnost, ki tvori vezo med- ečno in opozicijo. Isti dr. Stanovnik, i je pri seji klubovih načelnikov odo- ril dogovorjeni ključ za odseke, je lenos nastopil proti sporazumu in edilagal pomnožitev števila klerikal- ih zastopnikov. To je bilo gladko iz- ivanje JDS, ki je v svoji lojalnosti eraj privolila, da so v odsekih za- opni tudi socialni demokrati, kate- i po § 55. občinskega reda nimajo no- ene pravice na to zastopstvo, ker ne eprezentirajo niti ene devetine ob- inskega sveta. Še drug dogodek je asellen za slavno koalicijo. Občina a poleg župana štiri zastopnike v ohodarsvem uradu. Od teh petih i si vzeli socialni demokrati dva, emokratom so dali enega. Zmernemu a prepričevalnemu nastopu drja. Tril- erja in ostalih demokratiških govor- ikov se je posrečilo, koalicijo odv- iti od opasne poti, na katero se je la podala. Pokazalo pa se je, da mo- ojo demokrati biti napram tej večini lino previdni, ker je očitno odloče- a se posluževati proti njim vseh edetev.

Začetek seje je bil posvečen korek- ri specialne narodno - socialne bla- aže. NSS je, kakor znano, si dala iz- oliti prvotno učitelja Ambrožiča za- ožupana. Pri tem je prezrla, da je Ambrožič kot državni uradnik od a funkcije izključen. Danes je obin- ki svet izvolil mesto g. Ambrožiča g. likarda Jurga, neizkušeneza mlade- ika, s katerega reprezentacijo je NSS okazala, kako malo se zaveda resno- si in odgovornosti svoje naloge v ko- munalni politiki.

V ostalem se je ta stranka danes novič blamirala. Dala je izvoliti v magistratni gremij gospoda Tavčarja, i kot državni uradnik po zakonu ne ore biti član tega odbora.

Demokrati so nastopili v današnji eji kot trezna in preudarna opozici- a. Želi plodonosno sodelovati s svojo objektivno kontrolo in pozitivno kriti- ko, ki pa seveda prepušča odgovornost istim, ki so menili, da je dovolj, če i županski volitvi in razdelitvi časti a funkcij adirajo svoje glasove. Do- ledni svoji taktiki so demokrati se- srekli vsem funkcijam v odsekih in alborih.

Pogled na naš novi občinski svet ni aveseljiv. V prezidiju dva mladeni- a, neizkušena, funkcionarja iz za- lrege, na klopih večine, ki pri vsaki iliki pokaže, kako malo se zaveda avzetih velikih dolžnosti in odgovor- nosti in ki misli, da je glavno delo že vršila, ker je na mesto drja. Tavčar-

ja in drja. Trillerja postavila gospoda Periča in Jurga...

Slab začetek.

Točno ob peti uri je otvoril sejo nove- ga občinskega sveta župan dr. Ljudevit Perič, ki je povabil občinski svet k slo- žnemu in skupnemu delu v prid ljubljans- kega prebivalstva. Program, ki ga je izrekel povodom instalacije, ni županski program, ampak program ljubljanskega mesta. Nato preide takoj k dnevnemu redu, in sicer k prvi točki

naznanila predsedstva.

Prvo poročilo se tiče ostavke občinskega svetnika Karla Urbančiča, kate- rega mesto je zavzel Riko Jug; v drugem poročilu izjavlja zadnji izvoljeni župan Ambrožič, da z ozirom na določbe občinskega volilnega reda odloga podžupansko čast. Zato je potrebna nova volitev.

Volitev podžupana.

Pri volitvi za podžupana je bilo odda- nih 39 glasov, 17 (JDS) glasovnic je bilo praznih, 22 glasov (modro-rdečni blok) je dobil kandidat NSS Riko Jug, ki je bil s tem izvoljen. Zavzel je takoj svoje me- sto poleg župana drja. Periča.

Določitev časa rednih sej.

Občinski svetnik Kocmur (JSDS) pred- laga, da se vrše z ozirom na ogromno delo, ki čaka občinski svet, vrše redne seje občinskega sveta vsak prvi in tretji torek (ako pade na ta dan praznik, dru- gi dan) ob petih popoldne. (Sprejeto.)

Volitev odsekov.

Prvi se-oglasil k besedi občinski svetnik dr. Stanovnik (SLS), ki v imenu svojega kluba izjavi, da ni zadovoljen s soglas- nim sklepom načelnikov klubov, da se volitev v odseke izvrši po dogovorjenem ključu: JDS 4, JSDS 1, NSS 2 in SLS 2 zastopnika, ker bi bila po tem ključu SLS stranka prikrajšana, zato predlaga, da se voli v magistratni, stavbni, šolski, finančni in upravo vodovoda in elektri- ke namesto devet deset članov, da dobi potem SLS tri zastopnike.

Obč. svetn. dr. Triller se odločno pro- tivni temu predlogu. Pri nekaterih odsekih je nemogoče povečati število članov, ki je določeno po pravilniku. Na seji klubo- vih načelnikov je bil določen ključ, zato je čudno, da se hoče sedaj v plenumu zavreči medstrankarski dogovor.

Obč. svetn. dr. Stanovnik unika svoj predlog glede magistratnega gremija, vztraja pa pri ostalih odsekih.

Obč. svetn. dr. Triller opozarja na ne- varnost polizkusa, da bi se izigravali sklepi načelnikov klubov. Tako postopa- nje je nelojalno in bi bil klub JDS v tem slučaju primoran izvajati posledice, ako se prelomi že prvi dogovor. V ostalem naj se SLS obrne na svojo zavezništvo NSS, ki je dobila preveč. Dodatno pred- laga, da se ukine upravni odbor doho- darstvenega urada in se njega agende prepuste finančnemu odseku.

Obč. svetn. dr. Stanovnik ponovno iz- javlja, da vztraja na svojem predlogu, ker sklepi seje klubovih načelnikov niso obvezni za posamezne klube.

Občinski svetniki JDS upogovarjajo, ker je moral biti klubov načelnik SLS, dr. Stanovnik sam, pooblaščen od kluba za pozajljanje. Vname se daljša debata, v katero posežejo dr. Puc, Kremžar, Ogrin, Kocmur predlaga, da se prekine seja za pet minut, da se med klubovimi načelni- ki doseže sporazum. To se sprejme.

Ko župan znova otvori sejo, izjavi ob- činski svetn. dr. Stanovnik, da unika svoj predlog, ker je v policijsko-zdrav- stvenem odseku NSS odstopila SLS ena zastopnika.

Prot dr. Trillerjevemu predlogu, da se ukine mestni dohodarsveni urad, se iz- javita v menu SLS Kremžar in v imenu JSDS Kocmur, nakar je bil dr. Trillerjev predlog z glasovi črnomodrdečega blo- ka odklonjen.

Dr. Triller ugotavlja, da voli občinski svet v dohodarsveni urad štiri zastopni- ke pod predsedstvom župana. JDS ima

enega zastopnika JSDS a županom dva! Apelira na lojalnost JSDS, da pre- pustijo svoje mesto demokratom, ker žu- pan itak pripada socialističnemu klubu.

V imenu socialnih demokratov se Kocmur protivi in odhaja dr. Trillerjev apel. Dr. Triller apelira še enkrat na lo- jalnost socialnodemokratskega kluba ter opozarja, da ima JDS pravico se poslu- žiti § 55. občinskega pravilnika, po ka- terem socialno-demokratski klub, sploh v nobenem odseku ne more biti zastopan, ker ne reprezentira najmanj ene devetine občinskega sveta. To končno učinkuje in občinski svetnik Kocmur izjavi, da so- cialno-demokratski klub prepušča de- mokratom svoje mesto v dohodarsvem odseku.

Olede samih volitev se sklene, da naj vsaka stranka po ključu nominira svoje zastopnike v posamezne odseke, ki se bodo s tem smatrali za izvoljene.

V imenu JDS izjavi dr. Triller, da ho- če njegova stranka vršiti v občinskem svetu predvsem kontrolo, zato odklanja vsake tunkcije v odsekih, predvsem to- rej predsedniška in podpredsedniška mesta.

Nato preide občinski svet k nominira- nju zastopnikov o posameznih klubov v odseke.

Izvoljeni so:

v magistratni odsek: JDS dr. Triller, dr. Ravnhar, dr. Puc in Franchetti; SLS dr. Stanovnik, Kremžar, NSS Ivan Tav- čar in Riko Jug, JSDS Kocmur.

Personalni odsek: JDS dr. Triller, prof. Breznik, dr. Puc, dr. Ravnhar; SLS dr. Stanovnik, Jeglič; NSS dr. Jamar, Tav- čar; JSDS Kocmur.

Finančni odsek: JDS dr. Pestotnik, Rozman, Frelih, dr. Triller; SLS Pirc, Orehek; NSS Jug, Ambrožič, JSDS Koc- mur.

Stavbni odsek: JDS inž. Turnšek, Pre- lih, dr. Tičar, Turk; SLS Ogrin, Pezdir; NSS Rupnik, Babnik; JSDS Kocjan.

Šolski odsek: JDS prof. Breznik, Cr- nagoj, dr. Tičar, Dežman; SLS dr. Sta- novnik, Jeglič; NSS Ambrožič, dr. Ja- mar; JSDS Kralj.

Obrtni odsek: JDS Franchetti, Bajželj, Jelačin, Benkovič; SLS Ogrin, Srebot, NSS Malgal, Babnik, JSDS Kocjan.

Ubožni odsek: JDS Marn, Frelih, Dež- man, Rozman; SLS Kremžar, Burkelc; NSS Zorko, Rupnik, JSDS Kocmur.

Policijsko - zdravstveni odsek: JDS Marn, Turk, dr. Tičar, Rozman; SLS Pezdir, Adamič, Rozman; NSS Rupnik; JSDS Kocjan.

Mestna zastavljateljica: JDS Franchetti, Rozman, SLS Adamič; NSS Ambrožič, JSDS Kralj.

Mestni dohodarsveni urad: JDS dr. Pestotnik, Praprotnik; SLS Jeglič; NSS Ambrožič.

Pogrebni zavod: JDS Praprotnik, Franchetti; SLS Adamič, NSS Malgal, JSDS Kanac.

Disciplinarni odsek: JDS dr. Puc, dr. Pestotnik; SLS dr. Stanovnik; NSS Jug; JSDS Kocmur.

Aprovizacijski odsek: JDS Jelačin, Rozman, Benkovič, Bajželj; SLS Krem- žar, Orehek; NSS Tavčar, Rupnik; JSDS Kralj.

Upravni odbor vodovoda in elektrarne: JDS inž. Turnšek, dr. Pestotnik, dr. Tril- ler, Bajželj; SLS Ogrin, Orehek; NSS Rupnik, Babnik; JSDS Kocjan.

Odsek za mestne vožnje: JDS Roz- man, Marn, Dežman, Turk; SLS Pirc, Srebot; NSS Jug, Zorko; JSDS Kanac.

Uprava mestne klavnice: JDS dr. Ti- čar; SLS Srebot; NSS Malgal.

Kot člana kvalifikacijske komisije, v katero voli občinski svet enega zastopni- ka, proklamira modročrno-rdeči blok ob- činskega svetn. Tavčarja (NSS). Župan dr. Perič prosi, da se odseki takoj kon- stituirajo, da bi mogli istim nakazati delo.

Koalicija tega ni mogla storiti. Klubovi načelniki SLS, NSS in JSDS so odšli na posvetovanje, pa se tudi tam niso mogli zediniti. Zato so se vrnili v dvorano z naznanilom, da bodo jutri naznanili žu- panu gospode načelnike in podnačelnike odsekov...

S tem mučnim prizorom je bil dnevi red končan in župan je zaključil prvo se- jo občinskega sveta.

Državljeni

(Nekaj nepopolnih pripomb o osetnosti osvobođenja).

Dne 28. oktobra 1. 1918. smo postali iz avstrijskih podanikov svobodni jugoslo- vanski državljani. Sicer smo bili tudi v Avstriji že od 1. 1848. »državljeni«, toda le na papirju, v resnici niso mislili na to državljanstvo niti na Dunaju — niti pri nas. Outili smo, da smo podložniki — in sicer ne samo države, ampak tudi Nemcev — in tudi na Dunaju so tako mislili. Zvršila se je torej s nami 1. 1918. velika izprememba, žal da bolj na zunan, nego na znotraj, to se pravi, da smo postali svobodni državljani svobodne svoje lastne države, v svojih dušah pa se nismo še popolnoma osvobodili sta- rega nazora na državo in je v nas ostal, da rabim besedo, podaniški »mentalitet«. Stari Grki in Rimljani so imeli glede sužnjev svoj nazor in so jih smatrali duševno nižje od svobodnih ljudi: mislili so, da ima suženj vedno pokvarjen zna- čaj; in celo to so trdili, da suženj tudi v svobodni ohrani svoje duševne napake. Mi bi sodili, da so ti nazori krivični, ker so vsi ljudje enaki in že v starem veku ne manjka protidokazov. In vendar je bi- lo na tem nekaj resnice, kajti suženj, ki se zaveda sužnjosti, se poslužuje vseh sredstev, da se osvobodí: izdaje, pre- vrate, tatvine, laži, hinavščine itd. Nje- gov glavni namen je škodovati gospo- darju. Taki smo bili mi v Avstriji, ker smo bili sužnji — podaniki. A kakšni smo zdaj kot svobodni državljani. Stopimo danes po treh letih pred zrcalo in pogledimo si v obraz in dušo. Kot svo- bodni državljani smo dobili vse svoje pravice — ali smo storili tudi svojo dolžnost? — Svoboda namreč ni s tem, da dela vsak, kar hoče — to je anarhija. Absolutne svobode ni, — svoboda je le v redu, ki ga določa enaka razdelitev pravice in dolžnosti. Pravice smo torej vzeli, nekateri so celo mislili, da imajo pravico delati vse, kar hočejo. Kaj pa dolžnost? Te smo prepustili državi. Mi- silili smo, da je lastna država zato tu, da poskrbi za vse. Pri tem smo pozabili, da smo mi država. Pa ne le to, da smo vsega takoj hoteli od države — mislili smo celo, da državi ni treba ničesar dati, in smo gledali državo kot nekaj vse- gamogočnega. Tako so stari nazori prišli z nami v novo življenje. Mesto svobod- nega državljankega ponosa, se je raz- vijal v nas podaniški odpor proti — lastni državi.

Pri tem nismo pozabili to državo iz- rabljati in jo varati, če je bilo mogoče: danes se sliši največ junaštev n. pr., ka- ko je kdo srečno kaj vihotaplil čez mejo. Kaj nam mar, da mora država imeti svoje dohodke, ker ima svoje izdatke: pravi državljani bo storil torej svojo dolžnost in plačal, kar je dolžan, slab državljani skuša prevariti carino in vi- hotapliti blago čez mejo. In potem se še pobaha... In koliko »državljanov« od visokih »milostivih« do navadnih tiho- tapcev je tu pokazalo svojo državljans- ko zavest... Ako bi vi stali n. pr. na belgijski granici in bi videli, kako sku- šajo vsi belgijski državljani ogoljufati svojo lastno državo za colnino, to bi si mislili no, slabi državljani, uboga dr- žava... Mi pa delamo to dan na dan pred očmi celega sveta. Od verižnika in valutenšibarja (ta nima niti poštenega jugoslovanskega imena, dasi bo pri nas kmalu tvoril že svoj stan) pa do drž. uradnika in uslužbenca. In povejte, kaj bi vi sodili o državljanih, ki imajo rajši tuji denar nego svoj? In kdo pri nas ne išče lir, frankov, mark, dolarjev in po- maga s tem tujeem do bogastva — nihče pa se ne potrni, da bi pridobil dinarju veljavo! In potem zdihujemo, da denar pada!

Rekli boste, to je stvar vlade in fi- nančnega ministra: v resnici pa je to stvar dobrih državljanov, če imajo kaj smisla za državo. Ako skušajo državo vsi goljufati in vsi hrepene samo po tu- jih valutah, potem tudi fin. minister ne more vleči domače valute navzgor. Mi se radi jezimo na žide, v resnici pa je jugoslovanskih krščenih »židov« še mno- go več — in ti so slabi državljani. Kje

načitate pri nas državljana, ki bi po- trpel, če nima vsega dovolj in bi vpo- steval razmere: ne, država naj plača, zato je tu.

Pred prevratom smo vpili, da bi dali vse za Jugoslavijo, ko je bila treba po- pisovati državno posesojlo, je bilo treba člankov, reklame, bobnanja, objub itd., da se je podpisalo posesojlo, namenjeno v prometne svrha. Koliko zabavljanja je zaradi davkov, brez katerih država ne more živeti, dober državljani da državi, kar je njenega. Jugoslovanski državljani, ki je v Jugoslaviji obogatel, skriva svoj denar pred državo — zato pa bi se naj- rajše zastojl vozil po železnici in imel še druge ugodnosti. Vojak, ki bi moral biti ponosen, da služi obrambi svoje dr- žave, se jezi, ko mora nastopiti svojo dolžnost. Pomislimo, kako bi izgledala hiša, za katero ne bi hotel nihče delati in vsak od nje živeti! — Pogosto si šimo, da imamo slabo državo — celo- tujeem to radi pripovedujemo, mi, dr- žavljeni brez ponosa — pri tem pa ne po- mislimo, ali smo mi — dobri državljani. Zabavljamo na vlado, stranke, ministre politike, začeti pa bi morali pred vsem — pri sebi:

Iz slabih državljanov je težko ustva- riti dobro državo — kvečjemu s »trdo roko«. Te se branimo, ker hočemo biti svobodni »državljeni«. — Svoboda pa zlorablamo in mislimo, da naj državo rešujejo ministri. Država mora postati del svobodnega državljanstva in državljani se mora vedno zavedati, da je del dr- žave. Sele iz tega doraste državljanski ponos, ki ga je pri nas tako malo. Zato bi bilo dobro, da se vsaj ob takih ju- biljih stopimo pred zrcalo... Mi še ni- mamo državljanske vesti, ker se premalo zavedamo svojega državljanstva. Mi smo se vedno borili za narodnost in proti državi — in to nam je ostalo. Na- rodnega ponosa je še nekaj — dasi, če je treba, prav radi govorimo nemško in italijansko, brez ozira na to, kako je v Gradcu in Trstu — državljanskega pa je prav malo, in po tem nas sodi svet. Kdo nas bo spoštoval, če se ne spoštu- jemo sami, kdo bo ljubil našo državo, če je ne ljubimo sami! »Kdor ponižuje se sam, podlaga je tujejvi petli«...

Države proglašajo geslo: delati in stediti. To bodi geslo državljanov. V tem je rešitev države in državljanov. Pre- rajmo podaništvo, bodimo ponosni na svoje državljanstvo in na svojo državo, ki se navzlic vsem težkostam lepo rari- ja in postaja vedno krepkejša in mo- čnejša.

Politične beležke

+ Za odpuščene železničarje je za- počel posl. Gostinčar pri ministarstvu intervenciji, da bi državna železnica zopet sprejela nazaj vse železničarje, ki so ob lanskem štrajku bili odpu- ščeni iz službe. Vsega skupaj je bilo pri državni železnici odpuščenih 742 uslužbencev. Odpuščeni so bili na ukaz tedanjega ministra dr. Antona Korošca. Sedanji minister saobračaja Uzunović se je postavil na stališče, da naj odpuščeni železničarji vsak zase pri svoji direkciji vložijo prošnje za sprejem, ki se bodo po možnosti upoštevale. Zanimivo je, da se sedaj Gostinčar zavzema za železničarje, ki jih je odpustil šef njegove stranke in njegov prijatelj dr. Korošec. Klerik- kalecem se morda res vzbuja kes za greh. »Novi čas« pravi, da je bilo mnogo železničarjev odpuščenih, ne da bi bili sploh zakrivali kaj kazni- vega, mnogi pa so bili zapeljani. Za- kaj je dr. Korošec odpuščal ljudi, če so bili nedolžni? Zakaj je dr. Korošec in njegova stranka, ki je najbolje ve- dela za to krivico, tako dolgo mirno gledala glad in pomanjkanje tolikega števila nedolžnih železničarjev in nji- hovih še bolj nedolžnih rodbin? Ne vse zadnje se bodo klerikaleci še pred stavliali železničarjem kot odrešeniki: dasi je morala priti šele demokratsko radikalna vlada, da vrne nedolžni rodbinam vsakdanji kruh, ki ga jir je poglavar klerikalec tako brez vestno odtegnil.

Prosveta

EVANGELNIK.

Kienzl je znan kot kompozitor in kot muzikalni estetik. Zahteva, da se porodi lejanje iz muzikalne misli in je zastopal e vrste nazore že davno pred Schreker- kem in Schönbergom. Kienzl »Evangelnik« je bil prvi uprizorjen leta 1895. v Berlinu, leta 1916. so dali na Dunaju nje- gov »Testament« in šele pred kratkim a istotam uprizorili na novo njegov »Kuhregens«, o kateri operi pravi Korn- gold, da je nekak »Trompeter von Säk- ingen«, ki je videl Puccinija. Kienzlava odba očituje predvsem Wagnerjev vpliv Kienzl je bil doli časa pri Wagnerju v Bayreuthu), kantilene so pa presenetlji- vo italijanske in so prenečene na pevski art. Da bi bil moderen, se Kienzlu ne ore očitati. On je še vedno tam, kjer e bila domača, ljudska, formalno neka- ko kompromisna opera v sedemdesetih a osemdesetih letih preteklega stoletja. Vljegova muzika je mestoma dobra, so- lidna, svoje čase bi bila morda celo in- teresantna. Poleg vseh dobrih lastnosti inere, h kateri štejem tudi psihološko nemeljenost dejanja (Kienzl je sam spi- sal libretto za »Evangelnika«) pa smo asih čuli odlomke, ki bi se brez skrbi

lahko »modulirali« v komično opero in ki uputam niso prav nič zastajali za po- letnimi tivolskimi milimi zvoki. Notranje je Kienzl stara, ganljiva, domoljubna gornjostajerska duša, posebna Roseg- gerju ali Heyseju ali drugim karakteri- stičnim fenomenom svoje dobe, ki so pl- salih povesti, imeli v žepu rdeč robec in tobakiro, ljubi otroke in mačke in zapi- sal na kencu vsake povesti: »Vidiš, pre- ljubli bralec, tako-le je, če...« Ta nemška sentimentalna ljubeznjivost nekako kore- spundira z okusom neke vrste čajnega peciva, ki je v čokoladi tako ožono sladko... Potem tista vsiljiva pestrost dvigajočih se lun, po eni nogi Laender plesočih Joklov, kegjev in balinov, mla- dih vojakov z meči, milih septakordov, gorečih kozolcev in navzgor obrnjenih očl — tega bi Stajerci v preteklem stoletju morda ne mogli pogrešati, za nas pa ta- ke reči niso več. »Evangelnik« je opera, kateri se ne da dosti očitati, kakor se ne da kritizirati stare novele, ki ima po- nizno moralno trebento v sebi — toda te opere ima danes vsak, ki jo je enkrat videl, dosti, izvzemši morda stare ljudi, ki ne morejo pozabiti »dobrega, starega časa«.

Ljubljanska uprizoritev je prav dobra. Gospod dirigent Balatka se je izkazal za temeljitega glasbenika. Niti ene glas- bone misli ni pustil muzikalčno neobde-

lane, izbral je vsako najmanjšo figurico in ji dal polno pestrega življenja. Mlade- mu dirigentu bo treba posvečati vso paž- njo. Sosoben je izpolniti mnogo nad...

— Tudi režija in scenerija je bila dobra, skupinske scene dobro naštudirane. So- dobene opreme sijajne. — G. Sovilski je prvovrsten umetnik z resnično glasbe- no kulturo in redko lastnostjo, da so- kretne in sploh vedenje pri njem čisto naraven korelat petja, da je oboje na- ravna organična celota. V drugem de- janju, v tisti pol ure dolgi povesti je po- kazal, da se ne utruja zlepa. — G. Ro- manowski je bil pevsko in igralsko sijajen, g. Zupan se je izkazal in g. Trbu- hovič je dobro podal svojo krojaško hu- moristično štrigalico. — Gospa Le wa n- dowska je vsekoli muzikalničen natu- rel, ki čisto izgine v svoji umodnosti, da ostane samo še njen glas, ki podhrteva v zadržanem čustvu kakor dobra violina. Uprava si lahko čestila na tej pridobitvi. Ona Šterkova naj bi ne imela za vsa razpoloženja in za vse prilike iste poze: glavo obupno sklonjeno, roke proseče stegnjene.

Mislím, da bi z našimi močmi čisto lahko začeli z Wagnerjem in da bi ne bili v zadregi z »Mejstrskimi pevci« in »Lohengrinom«. Škoda truda in moči za »Evangelnika«!

S. V.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Petek, 28. okt.: »Oče«. B. Sobota, 29. okt.: »Kozarec vode«. B. Nedelja, 30. okt.: »Ljubec«. Izven. Ponedeljek, 31. okt.: Zaprto. Torek, 1. nov.: »Golgota«. Izven. Sreda, 2. nov.: »Oče«. E. Četrtek, 3. nov.: »Požar strasti«. Izven. Petek, 4. nov.: »Ljubec«. D.

OPERA.

Petek, 28. okt.: Proslava 28. oktobra, dneva osvobođenja češkoslovanskega na- roda. Izven. Sobota, 29. okt.: »Boris Godunov«. E. Nedelja, 30. okt.: »Dalibor«. A. Ponedeljek, 31. okt.: Zaprto. Torek, 1. nov.: »Evangelnik«. Izven. Sreda, 2. nov.: »Boris Godunov«. C. Četrtek, 3. nov.: »Vaška šola«. »Šehere- zada«. D. Petek, 4. nov.: Zaprto.

• Predavanje g. Bourgoine, napovedano za dne 28. t. m., se ne vrši, ker odputo- je g. Bourgoine naravnost v Pariz.

• »Preporoda« na Viču. Dramska sekcija srednješolske dijaške organizacije »Pre- poroda« je uprizorila v nedeljo v Sokol-

skem domu na Viču P. Petrovičovo dra- mo »Mrak«. Mladi igralci so se prav le po potrudili in izvršili hvalevredno svoj- na'ogo.

• Predavanje o kongresu ruskih učnje- kov v Pragi. Ljubljanska vseučilišna profesorja A. Billmovič in M. Jasinski prireditva v nedeljo dne 30. t. m. ob p. 3. uri popoldne na univerzi (soba št. 7) javno predavanje o kongresu ruskih uč- njakov v Pragi (10. do 17. oktobra 1921). Predavanje, ki se vrši v ruskem jeziku priredi ljubljanski odsek društva ruski učnjakov v kraljevini Srbov, Hrvatov i Slovencev. Vstopnina 2 dinarja, dija- polovico. Ves dobiček je namenjen i podporo ruskih dijakov v Sloveniji.

• Jugoslovanski tečaj na univerzi Newyorku. Veliko newyorskoi vseučilišni »Columbia university« je izdalo učni pri- gram svojega slovanskega odseka: šolsko leto 1921/22. Slovanski odsi (Slavonic departement) je bil do sed pod upravo slovitega slavista prof. Jol D. Prince, ki je bil nedavno imenovi za ameriškega poslanika v Kodanju. J goslovanske predmete predava sed prof. dr. Milivoj Stanojevič. Ti predm- so: dva tečaja za srbsko-hrvatski jez in predavanja o moderni jugoslovani kulturi.

*** Za cenjene naročnike «Jutra» prilagamo današnji številki položnice s prošnjo, da blagovolijo še pred 1. novembrom obnoviti naročnino, odnosno poravnati zneske, ki nam jih dolgujejo za naročnino. Eventuelnim zamudnikom sporočamo, da se mora po 1. novembru nakazati tudi po položnicah samo v dinarjih in ne več v kronah (mesečna naročnina 20 kron 5 dinarjev). Uprava «Jutra», Ljubljana, Prešernova ulica 54 (nasproti Glavne pošte).**

*** Uprava «Jutra» se trudi, da se list pošilja in dostavlja redno vsem gg. naročnikom. Če bi pa kdo vključ temu imel event. kakšno pripono, n. pr. zaradi preselitve, ali zaradi pomanjkljivega poslovanja pošte, ali zaradi dostavljencev, ali kakor sicer, naj blagovolijo upravo takoj po dopisnici ali telefonično (št. 86) obvestiti o svoji želji, da jej more uprava takoj ugoditi!**

*** Odhod na kongres JDS v Beogradu je za udeležnike, ki vstopijo v vlak v Ljubljani, danes v petek dne 28. oktobra popoldne. Priti morajo na glavni kolodvor v Ljubljani ob 3. popoldne točno in se javiti, predno kupijo vozni listek, pri voditelju potovanja gosp. Jojpu Turku ali pa pri gosp. Ivanu Zupanu pred blagajno, kjer se izdajajo vozni listi, da dobe vsa potrebna pojasnila in nakazilo prostora v vozu. — Brzovlak med postajama Ljubljana in Zidani most ne ustavi. Udeležniki iz Stajerske vstopijo v Zidani mostu, odkoder odhaja brzovlak popoldne ob 5. V Zidani mostu vstopijo tudi udeležniki iz krajev med Ljubljano in Zidanim mostom. Delegati iz Ljubljane in oni, ki vstopijo v Ljubljani, naj se vsakekaro javijo poprej tudi v tajništvo (Narodni dom). — Tajništvo JDS.**

*** Poslanik in polnomočni minister republike Venezuele v Atenah je prispel v posebni misli včeraj v Beograd.**

*** Imenovanja v državni službi. Imenovan so pri knjigovodstvu pokrajinske uprave za Slovenijo: za računsko revizorje računski oficijali Anton Medved, Došan Podgornik, Vojteh Galovič in Fran Strakelj; za računsko oficijala računski asistenti Josip Cesar, Fran Žitnik, Josip Mavrič, Josip Langus in Leopold Komar; za računsko računskega oficijala računski asistenti Mirosław Osana; za računsko asistenta računskih praktikantov Ivan Laznik in Stanislav Komar — vsi na dosedanjih službenih mestih. — Minister za kmetijstvo in vode je dipl. agronom Alojz Jaminik sprejel v državno službo ter ga imenoval za referenta za stanovske organizacije kmetijstva pri oddelku za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo v VII. zbornem razredu državnih uradnikov. — Pisarniški oficijanti Rudolf Schein v Mariboru, Jakob Kresnik v Celju in Albin Istinič v Ljubljani so imenovani za kanceliste preko sistemizirane stanja in brez določenega službenega mesta.**

*** Omejitev tovarnega prometa. Radi vojaških transportov je armada uprava za 26. in 27. oktober prepovedala sprejemanje in odpremljanje tovarnega blaga po železnicah. Vendar pa je bil radi izbornega funkcioniranja službe deloma tudi že včeraj vzpostavljen tovarni promet, dočim je pričakovati, da bo danes promet vzpostavljen že v celotnem obsegu. O kakšni ustavitvi tovarnega prometa za dalje časa torej ni govora.**

*** Dopusti železničarjev so vsled zadnjih izrednih političnih dogodkov ustavljeni in se železničarji iz svojih službenih postaj ne smejo odstraniti za več kakor 12 ur.**

*** K izključitvi jugoslovanskih dijakov z montanistične visoke šole v Ljubnu nam še poročajo: Izključitev se je izvršila na zahtevo nemških dijakov jugoslovanskih državljanov! Pri zadeti so Srbi, Hrvati in Slovenci, vključeni v akademski študijski društvo «Sloga». Kako prazen je izgovor, da nedostaja stanovanj, je razvideti iz dejstva, da so n. pr. vsi Bolgari smeli ostati v Ljubnu. Kakor čujemo, je vlada odločena storiti energične korake, da se popravi kulturno nasilstvo, izvršeno na naših državljanih. Intervencija bo pri merodajnih avstrijskih faktorjih ter posega tudi po represalijah. Predvsem bo treba preiskati, v koliko so jugoslovanski državljani nemške narodnosti sokrivi na škandalu. Proti njim se bo postopalo z vso brezobzirnostjo. Na temelju obstoječih stanovanjskih predpisov se bo revizirala stanovanjska pravica njihovih rodbin. V kolikor so njihovi starši jugoslovanski državni funkcionarji, se bo preiskalo, kako je mogoče, da njihovi sinovi tako brezvestno grešijo proti najimilitivnejšim dolžnostim ter bodo tudi v tem oziru storjeni primerni ukrepi. Posebna demutacija akademikov se je podala v Beograd, da pojasni ministrstvo prosvete in ministrstvo za šume in rude položaj.**

*** Slovenčeva eufimija. Včerajšnji «Slovenec» poroča o razglašeni obzibni nad morilec ministra Draškovića pod zanimivim naslovom: Obzibna napadalec na ministra Draškovića. — Spominjamo se, ko je leta 1916, bil izvršen atentat na ministra**

Stürgka, da je takrat pisal «Slovenec» z velikimi črkami o zavratnem morilecu, o izvršku sloveštva, o socialnih izrastkih telesu sloveštva... Ako bi slovec vprašal po vzrokih takih različnih pisav, tedaj bi našel odgovor samo v sledečem: Grof Stürgk je bil c. kr. avstrijski ministrski predsednik. Drašković je bil pa le jugoslovanski minister!

*** Nekaj za gospode uradnike. Državni uradnik nam piše: Pod tem naslovom hujša zadnja številka «Avtonomista» državno uradništvo. Ne bi se pečali s tem konfuznim pisanjem, da bi ne bilo zlobno zavito in da bi ne slonejo na ostudni laži. «Avtonomist» se sgraja, da je bil odpuščen iz službe g. Matko Kosi pri «Zaščiti dece in mladosti» na nezakonit način in neoziraje se na določbe službene pragmatike. Očitek pa ne pove, da za Kosijsko službeno pragmatiko sploh ni veljala, ker je bil takozvani «ukazni» uradnik ministrstva, za katerega se je v danem slučaju smel in mogel porabiti § 72. zakona, veljavnega za srbsko uradništvo. Zakaj je bil Kosi odpuščen je pametnejše, da se v časopisu ne razpravlja. Taka debata bi gotovo ne bila za g. Kosijsko koristna. Ako meni g. Matko Kosi, da se mu je storila krivica, ve, katero pot mu je ubrali. Čisto gotovo je pa pogrešno, ako je šel k «Avtonomistu». Z lažmi hujšati državno uradništvo se tudi za bivšega državnega uradnika ne spodobi.**

*** Poljskim državljanom. Poljski konzulat v Zagrebu objavlja: Po naredbi zunanjega ministrstva v Beogradu si mora vsak tuji državljan v kraljevini Srbiji, Hrvatini in Slovenec v roku treh mesecev (od 6. oktobra 1921 dalje) nabaviti potni list pri svoji pristojni oblasti. Poljski generalni konzulat v Zagrebu pozivlje tem potom vse poljske državljane v državi Srbiji, Hrvatini in Slovenec, naj si v predpisnem roku nabavijo pri svojem generalnem konzulatu potne liste, ker vsi ostali dokumenti (domovinski listi, izkaznice itd.) ne zadostujejo.**

*** Shodi napredne omladine proti Habsburgovcem. Po iniciativi napredne mladine so se vrli v Splitu velik shod proti povratku bivšega cesarja Karla na Madžarsko. Po shodu je množica priredila velike manifestacije pred češkoslovanskim konzulatom. — Tudi v Beogradu se je vršil lep shod omladine, ki je sprejela energičen protest proti karlističnim pustolovščinam.**

*** Stavka krojačev in čevljarjev pomočnikov v Ljubljani je končana. Krojački pomočniki so Josegi 93 odstotkov, čevljarji pomočniki pa 40 odstotkov zvišanja prejemkov.**

*** Vagon petroleja na glavnem kolodvoru v Ljubljani v ognju. Včeraj, okoli pol 13. ure sta dva strela z Grada nazarila požar na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Na tiru št. 8 se je v vlak št. 320.536 vnel neki odprt vagon, ki je bil natovoren s petrolejskimi sodi. Domneva se, da so ogenj zanetile iskre, padajoče iz enega odhajajočih vlakov. Vagon je v trenutku objel mogočen plamen. Bila je velika nevarnost, da se bi ne vnel tudi sosednji vagoni, kar pa so železničarji z veliko požrtvovalnostjo in junaštvom preprečili s tem, da so kljub nevarnosti voz takoj odpeli in ga dirigirali na prosto progo nasproti Kolinske tovarne. Prva reševalna dela je vodil postajnačelnik, gosp. višji nadzornik Ludwig osebo z veliko energijo. Z izoliranjem vagona je bila preprečena vsaka večja nevarnost in je bilo gasilcem delo znatno olajšano. Gasilna dela so trajala okoli tri ure, ker je dobival ogenj v razlivaločem se petroleju neprestano novo hrano. Vagon je zgorel popolnoma, vendar pa se je gasilcem posrečilo iz divjih plamenov rešiti par sodov petroleja. Vagon je bil vreden na pol milijona kron. Najmanj toliko škoda ima tudi lastnik petroleja. Zal. da je zahteval ogenj tudi svoje žrtve. Pri reševalnih delih se je namreč posrečilo gasilcem Ferdinand Podlegar. Padel je z vagona in mu je pri tem bušni goreči petrolej v obraz. Prepejti so ga takoj v bolnišnico.**

*** Poroka. Na Jesenicah se je poročil g. Mirko Štebič, orožnik, z gospodično Marijo Mencinger iz zavedne narodne družine na Savi.**

*** Gerentski svet v Murski Soboti. Za priseljenca občinskega gerentskega sveta v Murski Soboti so imenovani: Janez Dobray, hotelir; Ivan Horvath, mehanik; Janez Barbarič, posestnik in trgovec; Josip Antauer, hišni posestnik; Ivan Koleka, čevljar; Ferdo Prelog, davčni upravitelj; Anton Koder, notar; dr. Ferdo Cerne, odvetnik; dr. Josip Glančnik, zdravnik; Anton Nupka, inženjer; Ludovik Brumen, trgovec — vsi v Murski Soboti.**

*** Maribor brez električnega toka. Kakor smo že poročali, je zadnji vremenik prerin v valed tega nastali vihar podrl dva stebra električnega daljnovođa velike falske elektrarne, in sicer enega med Limbušem in Mariborom, drugega pa med Kamnico in Selnico. Maribor je bil valed tega dva dni brez električnega toka. Če bi vrsta velikih podjetij, ki so že elektrificirana, je stala dva dni in eno noč. V tork je bil električni tok zopet urejen.**

*** Čitalnica v Ormožu uprizarj s soboto dne 29. oktobra tri veseleigre in sicer: «Brat Sokol», «Krojač Pipo» in «V medenih tednih». Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina od 1 do 4 dinarje. Či-**

eti dobiček je namenjen za nakup knjig v ljudski knjižnici. V nedeljo dne 30. oktobra se igra ponove. Začetek ob 8. uri popoldne. Vstopnina ista. Če se hočete enkrat od srca nasmejati, ne zamudite priti pogledat teh predstav! — Odbor.

*** Zaradi renoviranja mariborske bolnišnice se bo od nedelje naprej omejil prejem samo na najnujnejše slučaje.**

*** Iz neodrešene domovine. Iz Gorice poročajo: Komisarjat za samoupravne posle v Gorici je zvezo slovenskih županov obvestil, da je rok za priglasenje vojne odškodnine podaljšan do konca letošnjega leta.**

*** Kirurška klinika v Zagrebu. V Zagrebu je bila v ponedeljek na svečan način otvorjena kirurška klinika zagrebške univerze. Pri tej priliki je imel predstojnik klinike prof. dr. Budisavljevič svoje nastopno predavanje «o razvoju kirurgije v poslednjih desetletjih».**

*** Blejski ponarejevalci denarja pred sodiščem. Včeraj se je v Zagrebu pred senatom pričela razprava proti seljaku Vidu Galoviču in tovarišem radi ponarejanja denarja. Po prečitaniu obtožnice je podal Galovič interesantno izjavo o tem, kako je prišel do ponarejanja denarja. Idejo je dobil v Pragi za časa jubileja Narodnega divadla v svetovni vojni. Takrat se je namreč v Pragi naglašala potreba, da treba delovati destinktivno proti avstro-ogrske monarhiji tudi s spravljanim ponarejenih bankovcev na trg. Toda še pred prevratom je prispela k njemu neka gospodična iz Prage, ki mu je naznanila, da to delo ne bo potrebno, ker bo monarhija tako kmalu razpadla. Jutri se nadaljuje zasliševanje Galoviča in ostalih obtožencev.**

*** Neverjetno postopanje z goriskimi begunci. Iz Prekmurja nam pišejo: Po izbruhu vojne z Italijo so morali prebivalci z doberdružbe okolice bežati in so jih spravili v barake na Češkem. Tam so pravilno ocenili te vrle ljudi in jim po prevratu ponujali državljanstvo in zemljo. Kljub tem ugodnostim so se odločili naši ljudje za Jugoslavijo. Poslali so jih v taborišča v Strnišću in v ljutomersko okolico. Dasi se jim ni dobro godilo, se je vendar dalo živeti. Ko s koncem maja 1921 opustili taborišča, prosielo je 25 družin iz Strnišča in ljutomerske okolice, da se jim dodeli v zakup nekaj zemlje, pod agrarno reformo se nahajajočega veleposrstva Esterhazy v Prekmurju. Agrarna direkcija v Ljubljani jim je obljubila nebesa na zemlji, (stanovanja, travnike, že posejane njive, poznejše pridelave istih do 5 ha na družino itd.), in pismeno izjavila, da se zamorejo begunci takoj naseliti. Raveži so res naselili obljubam in prišli. Kako iznenadenje! Nekaj so jih zasmili v Dolno Lendavo, nekaj pa v Petoševca pri Lendavi v kraj, kjer grasira legar in v prostore, ki niso za sloveška stanovanja. Pustili so jih skoro naga, v neizmerni bedi, brez podpore. O izročitvi njih, dovolitvi travnikov, sploh izpolnitvi obljub, nobene besede! Dela sploh ni dobili in srečen je, kdor zasluži 20 K na dan ob svojem. Iz zdaj stoje ti zaupljivi siromaki pred najhujšo zimo brez oblike, hrane stanovanja in kurjave! Vprašam agrarno direkcijo in njene organe: Kaj nameravate s temi reveži storiti? Čujemo, da se bo vršila anketa o stanju agrarne reforme v Sloveniji. Pri tej priliki naj se razpravi tudi takovprašanja. Pozor gospode poslanci!**

*** Smrtna kosa. V sredo ponoči je umrl v deželni bolnici delavec Jaminik Franc, ki je pri nedeljskem požaru v Goricih dobil smrtonosne opekline na glavi. — V Mariboru je umrl v sredo urar in električar Alojz Ilger.**

*** Požar. Iz Maribora nam poročajo: V sredo, okoli pol 18. ure sta pričela goriti vinčarska hiša in blev poscatnika inž. Harmana na Veljskem tiru nasproti Sv. Petra. Hišo je zakral 10letni po balin Ležnik, ki je to ponovno grozil s požigom. Živino in pohištvo se je posrečilo gasilcem spraviti na varno, dočim je poslopje zaradi pomanjkanja vode popolnoma zgorelo.**

*** Kosti je hotel polomiti 32letni Josip Mendel iz Studencev natakariči v gostilni na Tržaški cesti v Mariboru. Bil je aretiran in izročen sodišču.**

*** Mala kronika. Frano Marset, poslin iz Zadobrave, je hotel popraviti uzo. Ko je z nožem rezal jermen, mu je nož spodletel in se je pri tem sunil v levo oko. — Vinko Zaplotnik, sin delavca iz Zg. Kokre, je v šolo grede prisel na voz pos. hčere Alojzije Povšner iz Zg. Kokre. Nasproti jima je pripeljal nek drug voznik s polnim vozom hlodov. Ker je bila cesta na onem mestu zelo ozka, je Povšnarjeva zavozila v stran. Pri tem pa se jej je voz prevrnil in Zaplotnik je padel pod voz in mu je šlo kolo čez peto desno nogo, da mu je jo odtrgalo. — Franc Jaminik je vsled zaobljene poškodbe pri požaru v Goricih podlegel zadobljeni rani na glavi. Ležal je cel čas v nezvesti.**

*** Na cesti zmiznil. V nedeljo zvečer se je 62letni zidar Albert Martelano iz Barkovetj pri Trstu vračal proti domu. Na potu so mu opaskale moči in zidar se je zgrudil na tla, kjer je zaspal. Drugo jutro so ga našli ljudje mrtvega. Zdravnik je ugotovil, da je zidar v mrzli noči zmiznil.**

*** Veak kadilec, kateri dnevno uporablja «ITO» - pasto za čiščenje zob, je sigurno oproščan močnega duha iz ust.**

ALI STOJIMO PRED IZBOLJŠANJEM NASE VALUTE.

Po dolgem stalnem padanju naše valute na evropski borzi izgleda, da bo naš denar danes kmotil na boljše pota. Najnižji kurz, ki ga je kdaj dosegla naša kropa v Curliu, je v rinali 175 švic. franko za 100 kron. Vsi vemo, da tako nizek kurz našega denarja nikakor ne odgovarja naši gospodarski moči. Naš državni proračun izkazuje sicer primanjkljaj, ali še večjega imajo druge države, n. pr. Francija in Italija. Naša zunanja trgovina je res pasivna, a še večjo pasivnost imajo drugi z boljše valuto. Državni proračun in trgovinska, oziroma plačilna bilanca sta važna faktorja, ki določata vrednost valute. Ta dva faktorja sta pri nas sicer pasivna, vendar pa njih pasivnost ni mogla nikdar takorekoč upropasti naš denar. Gotovo je, da tudi igrajo tuja, naši državni sovražniki roke svojo vlogo. Nekatere zapadne države imajo interes, da je naša valuta čim nižja, ker pridejo na ta način po nizki ceni do naše robe. Nekatere druge države skušajo iz političnih razlogov prizadeti naši državi čim obširnejše gospodarske udarce, da poslabšajo naš mednarodni položaj. Proti tem silam političnega in ekonomskega značaja so faktorji, ki bi morali ščititi vrednost našega denarja, ostali le preveč v rezervi. Če hočemo trajno izboljšati našo valuto, je treba temeljitih izprememb v naših gospodarskih odnosih.

V nekaterih točkah more poseči država potom svoje vlade ter odstraniti faktorje, ki neugodno vplivajo na našo valuto. Razen tega pa imamo mnogo faktorjev, ki so popolnoma neodvisni od vlade, ampak ki zavisijo od vseh produktivnih slojev našega naroda.

Vlada more do gotove mere vplivati na izvoz in uvoz. Vlada je dosedaj premalo storila, da bi se zmanjšal primanjkljaj v naši zunanji trgovini in s tem pobiljšala naša valuta. Še vedno prihajajo luksuzne robe za ogromne milijone iz tujine. Res je, da nekateri predmeti se vtihtopajo, ako je njih uvoz prepevedan (zlati, srebrni predmeti, sila itd.), drugi pa se ne morejo vtihtopiti v izdatni meri (južno sadje, šumeča vina itd.). Naša vlada bi morala prepovedati ali vsaj znatno omejiti uvoz takšne robe. Ravno tako bi se moral onemogočiti ali vsaj omejiti uvoz vseh predmetov, ki se pri nas v dovoljni meri izdelujejo. To se more zahtevati ne le iz valutarnih razlogov, ampak v prvi vrsti zaradi tega, da dvignemo domačo produkcijo, da bosta delavec in inteligenca imela primeren zaslužek na domačih tleh. Seveda je treba pri tem paziti na to, da ne bi domači producenti izrabili tak položaj v škodo vseh konzumentov.

Kar se tiče našega izvoza, smo že včeraj poročali, da je letos v prvem četrtletju padel izvoz lesa od 78 milijonov dinarjev v prvih treh mesecih pretečenega leta na 40 milijonov. Sicer se je celokupni izvoz v tem kvartalu dvignil od 228 na 609 milijonov dinarjev. Zalibog pa so se izvažala v prvi vrsti živila: žito, moka, meso, živina itd. Skrbeti bi se moralo, da gredo v čim večji meri industrijski pridatki iz dežele. Vlada bi morala tak izvoz z vsami sredstvi podpirati. Naši lesni trgovci trdijo, da ne morejo izvažati lesa, ker je zunanji trg prenapolnjen in ker so naše cene previsoke. Država more v tem vprašanju le malo pomagati; ona lahko podpira izvoz le s tem, da dá vagona na razpolago, nadalje z rafekacijami. Pač pa je vprašanje izvoza lesa v prvi vrsti odvisno od produktivnosti strokov. Ako bi se znižali stroški za sekanje, žaganje in druga dela, recimo za eno tretjino, bi mogli izvažati ogromno množino lesa ter na ta način podpreti našo valuto.

Brezdvomno je, da je ena največjih ran našega gospodarstva premanjha produkcija. Na to okolnost smo svojčas opozorili, ko je šlo za zvišanje cene trboveljskega premoga. Delavec ima sicer sedaj razmeroma manjšo plačo nego pred vojno, ali produktivnost njegovih rok je še v večji meri padla. Tega problema ne more rešiti vlada, ampak na njem mora delovati ves narod. Nemci so takoj po vojni izdali parolo, da mora vsakdo mnogo več delati kakor pred vojno, da se s to pridnostjo zamašijo trozne luknje, ki jih je prizadela vojna. Vsa nemška javnost se je hvnila in se je bavi z organizacijo dela in s pospeševanjem produkcije. Pri nas pa se o tem molči. Draginja raste, valuta je stalno padala. Vsakdo pričakuje, da se bo to zlo s kakim nadnaravnim sredstvom odstranilo. Ali temeljno sredstvo za odstranitev draginje in zboljšanje valute je povečanje produkcije. Vsakdo naj več dela in produkcija in imeli bomo več blaga in s tem bodo izkopana tla draginji ter podprli našo valuto.

— Razglas o izplačevanju in podaljšanju šeststodisletnih bonov v kronah in dinarjih prinaša «Uradni list» za Slovenijo št. 129.

— Zvišanje agla na uvozno carino. Ekonomsko-financijski komite je povišal aglo na uvozno carino za 200 odstotkov, ki bo torej znašal v bodoče šestkratno nominalno postavko.

Trgovanje z živilskimi potrebščinami in dovoljen dobiček. Ker je mariborsko občinsko sodišče poslalo trgovcem in obrtnikom dopise, naj v 8 dneh poročajo, kak brutto-dobiček si prisa-

jajo, sklicuje trgovski gremij v Mariboru za danes dne 28. oktobra ob 8. uri v Gambrinovo dvorano zborovanje.

— Čilski soliter. Prejeli smo: Mnogi, ki so letos napravili polkuse s čilskim solitrom, vprašujejo ako se čilski soliter zamore kupiti in kako ceno ima. Ujudno sporočam, da se isti sedaj še ne prodaja pri nas zaradi visoke cene. 1 kg bi stal franko Ljubljana kakih 10 do 12 K. Kadar bo ob zboljšani kupovalni vrednosti našega denarja uvoz solitra mogoč, ga bo gotovo oddajala Kmetijska družba Gospodarska Zveza i. dr. Delegacija proizvajalcev čilskega solitra za kraljestvo SHS se s prodajo istega ne peča, marveč deluje le strogo v kmetijsko znanstvenem oziru. — Dipl. agr. A. Jamnik, Ljubljana.

— Železnica Kočevje-Brod-Moravice. Iz Kočevja nam pišejo: Trasiranje proge bo za 14 dni končano in inženirji odidejo. Interesenti so povabili razne strokovnjake m. dr. g. podpravnatelja inž. Klodiča in g. višjega komisarja inž. Horvata, da pridejo v prvem novembrskem tednu v Kočevje, kjer bi se še enkrat pregledale vse tri trase in končno veljavno dognalo, katere je najboljša.

— Novi avstrijski bankovci. «Wiener Zeitung» objavlja odredbo zveznega finančnega ministrstva z dne 25. oktobra 1921 glede na izdajo nove emisije avstrijskih žigosanih bankovcev po 10.000 kron. Avstro-ogrska banka jih bo začela izdajati dne 31. oktobra.

— Povišanje nemških izvoznih pristojbin. Valed stalnega padanja marke nemorna nemška vlada zvišati izvozne take.

— Zvišanje cen zlata v Nemčiji. Nemška državna banka je zvišala ceno zlatnikov za 20 mark na 540 mark in ceno zlatnikov za 10 mark na 270 mark.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 178 — 181, Bukarešta 210 — 214, Milan 1150 — 1170, London 1170—1175, Newyork 294.50 — 295.50, Pariz 2050 — 2110, Praga 304 — 305, Švica 5300, Dunaj 7.50 — 7.85, Rudimpešta 39.50 — 41, valute: dolarji 291 — 293.50, avstrijske krone 9 — 9.50, rublji 14 — 15, marke 180 — 185, leji 205 — 208, lire 1140 — 1150.

Banki za Primorje 850 — 900, Trg. občna banka 235 — 240, Hrv. eskomptna banka 688 — 692, Brodska banka 400 — 408, Jadranska banka 1650 — 1800, Jugoslovanska banka 490 — 495, Ljub. kreditna banka 880 — 895, Narodna banka 195 — 505, Lisabonska 5220 — 5250, Rečka pučka banka 445 — 450, Srpska banka 700 — 705, Goran 660, Gutar 1500.

Nar. šumska industrija 570 — 580, Načička industrija drva 530, Slavonija 670 — 688, Dubr. paroplovna družba 5000, Trbov. premezek, družba 830.

Beogradska borza je bila zaradi praznika zaprta.

Curli, devize: Berlin 3.25, Newyork 5.50, London 21.60, Pariz 40.10, Milan 21.60, Praga 5.65, Budimpešta 0.72, Zagreb 1.85, Bukarešta 8.80, Varšava 0.12, Dunaj 0.27, avstr. žigosane krone 0.12.

Dunajska borza zaprta. Berlin, devize: Rim 681.80—688.20, London 681.20 — 682.70, Newyork 173.57 — 173.93, Pariz 1263.70 — 1266.30, Švica 3176.80 — 3183.20, Dunaj 8.08 — 8.12, Praga 170.55 — 170.95, Budimpešta 22.47 — 22.52.

Izseljeniško vprašanje

Beograd, 26. oktobra.

Tretji podotsek zakonodajnega odseka za socialno politiko in narodno zdravje je razpravljal o naredbi o izseljeniško vprašanju. Načelnik ministrstva za socialno politiko je obširno poročal o razlogih zakona. Naredba je bila ustvarjena ker je velika množina naših izseljencev v prekonocenskih krajih nujno zahtevala ureditev tega vprašanja. Prizadeti so naši narodni, socialni in gospodarski interesi. Izselenci so izpostavljeni raznim neprimlikam brezposelnosti in izrabljanju po agentih. Sedaj se mora zaradi omejitve naseljevanja po Zedinjenih državah pričeti v rešitvi tega vprašanja. Naredba predvideva najprej ureditev izseljeniškega odseka pri ministrstvu za socialno politiko, uvedbo posebnih njegovih komisarijev v pomorskih lukah in agentov v onih krajih, kjer so že izseljeni in njihova organizacije. Zatem je govornik navajal kriterije, kdo more biti izseljenec in pod kakimi pogoji se more dovoliti izseljevanje. Nadalje je označil pogoje prevoza in način podeljevanja koncesij parobrodskim družbam. Uredi se tudi način vrnitve v domovino. Zlorabe tozadevnih določil bodo kaznjive.

Razpravljalo se je tudi vprašanje organizacije izseljeniških oblasti. Debatu je bila obširna in stvarna. Udeležili so se le p. sl. Gjonovič, Radonič, Wilder, dr. Zerjav, Kurbegović in Čubrovic. Predlagali so razne izpremembe v gotovih določilih te naredbe. Seja je bila odgodena ter se nadaljuje jutri ob 16. uri.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra», Odgovorni urednik Vit. F. Jelenec.

CLAUDE FARRERE:

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

«Hudič!» rjuje Tomaž. «Ta dan, ko se kaj takega pripeti, zapalim prah in poženem raje svojo ladjo v zrak!»

«Dobro,» pritrudi Guénolé hladno-krvno. «Dalje torej, kakšna je tvoja volja glede delitve plena? Flibustejec se že bliža napetih jader in v naši smeri.»

Med zobmi pa pristavi: «Saj sem vedel, da nam jo ta pes še zagode.»

In se prekriža. Tomaž pa premišlja.

«Z delitvijo opravimo tako-le: Plen je naš, ker smo ga le mi sami pridobili. V ostalem je pa bil Rdečebred naš vodja za to podjetje in zato mu tiče nagrada. Zato odločam: Tretjina tega srebra ostane za armatorja viteza Danycana, tretjina pa za provijantnika, po odbitku vseh stroškov, ki smo jih imeli na Tortugi in drugod. Od zadnje tretjine, ki je naša in naših ljudi, pa darujem po odbitku najinega deleža vse Angležu in to prazno ladjo povrh, da bo sit in da dobe tudi moji dečki zasluženo kazen za svojeglavnost poprej. Če hočejo kaj zaslužiti, naj se bore še enkrat.»

Tako je tudi bilo. Na «Lepi podlasi» ga nisi našel, ki bi bil imel pogum mrmrati. Drugod pa se je vse čudilo. Eduard Bonny, nazvan Rdečebred, je bil s svojim deležem prav zadovoljen in je povsodi širil

16

najlepši sloves o Malonezi in zlasti o njihovem zapovedniku in kapitanu. Vsa Flibustija je izvedela zanj. S tem dnem pričnja veliki Tomažev sloves, ki se je hitro razširil po vseh Antilah.

5

V tem samem letu gospodovem tisočstosestdesetem in drugem je «Lepa podlasi» na svojem križanju po iztočno indijskem vodovju na svojo največjo korist zaplenila štiri holandske trgovske ladje, namreč «Krokodila», ki je vozil kakao in prihajal z obale Curaçao; «Moso», polno čipk in drugega manufakturnega blaga, ko je ladja baš dospela iz Nizozemske; «Draak-a», ki se je vrnil iz Rotterdam in ga je Tomaž srečal v bližini Portorika in ladjo «Marten Harpertzoon Trop», ki je morala v ognju Tomaževih kanonov spustiti svojo zastavo manj ko eno miljo blizu otoka Orube, ki je bil holandski in kjer bi bila gotovo dobila pomoč. Priznati se pa mora, da plen na zadnjemimovanjih ladjah ni bil posebno bogat. Večjo srečo je imela «Lepa podlasi», ko je zaklenila pet španskih ladij, namreč «Ciudad de Cadiz», ki je sivo ambro in najboljše tobakom napolnjena odrinila šele pred tremi dnevi iz San Francisca v Campéchi ter se namenila skozi floridsko ožino; potem «Dorado», ki je bila sicer le navadna tovorna barka, toda polna košenilje, dragocene robe, ki ni zahtevala preveč prostora; dalje «Grazia de Dios», ki je prihajala iz španske Malage in prinašala najboljše vina in razne vrste drugega blaga za Sv. Kristof na Havani; dalje «Espanja», ki je vozila dragocen les, pa tudi znatno množino srebra iz mehiških rudnikov; in končno najboljšo, «Armadillo», fregato s štirindvajsetimi kanoni, stražno ladjo za štrinajst dni ribičev dragulj. Tudi teh se je Tomaž polastil. Španci namreč uspešno nabirajo dragulje in se pri tem poslužujejo domačih ronilcev, sužnjev, potem pa vozijo nabrane dragulje v Kartageno na Kubi. Nabiranje se vrši vsako leto od oktobra do marca, ker mirujejo v zimskem času vetrovi in se tudi obrežni tokovi poležejo. S prevdankom je zato Tomaž napadel «Armadillo» koncem fevala, da se nahajajo tam poleg doma Pridobil je zato znatno množino dragulj, več mernikov manjših in precej izredno lepih večjih, dovolj za veliko in lepo premoženje za vse skupaj. Ko se je «Lepa podlasi» kmalu po tem lovu vrnila na Tortugo, se ljudje niso mogli dovolj načuditi in namestnik, gospod de Ogeron, ni štedil s priznanjem. Sicer je pa neslo tudi njemu. Ker je opremil ladjo s svojim korzarskim pismom, je tudi nanj odpadel primeren delež. Nikdo ga pa tudi ni tako pošteno zaslužil, ker je bil poštenjak, zaljubljen v svoje dečke in vedno njihov dobrotnik, zaščitnik in pomočnik, kadar so ga potrebovali.

Prišla so naslednja leta, 1673, 1674 in 1675, ki so bila enako rodovitna. Polagoma so izvedeli vsi armatorji in lastniki brodov v Holandiji in Španiji, kdo sta «Lepa podlasi» in njen kapitan. Kjerkoli so imeli posla z ameriško trgovino in z zadevami Zapadne Indije, so povsod pripovedo-

bruaria, ko se nabirajo že končuje. Cih Flibustejcev tudi še neki opasni korzarji, ki so prišli iz Saint-Malo in ki stražijo po vsem antilskem morju od Vera-Cruza do Macaraba in od Bahamskih otokov pa doli v Honduras, tako da se nobena trgovska ladja ne upa več na slano lužo. Vsak kapitan je mislil, da vidi cele tucate korzarske ladij, v resnici je pa to vedno bil le naš jedini Tomaž sam, ki je pa tudi razumel svojo obrt in se je pojavil v vsakem letnem času baš tam, kjer je bil plen največji. Čeprav je imel samo eno fregato, je vendar opravil posla za šest drugih. Tako je na najboljši način opravičeval svoj grozni sloves in pa zaupanje, ki mu ga je svoječasno izkazal njegov gospodar, gospod vitez de Danycan, ki je v tej svoji izbiri kakor v mnogih drugih zadevah dokazal svoj bistri razum.

V teli štirih letih se je Tomažu večkrat nudila prilika, da se vrne domov v Saint-Malo. In da se vrne premožen, celo bogat. Toda Tomaž se ni poslužil nobene prilike. Ne da bi bil občutil vročega in strastnega nagajanja za svoje sedanje življenje, kakor so na primer mnogi Flibustejci izvrševali svojo obrt iz strasti: Ko so okusili morje in borbe, opasnosti in plenjenje, se niso mogli nikdar več odreči lovu za trgovskimi in celo vojnimi ladjami in so ostali zvesti svojim navadam v sreči in smrti. Tomaž je bil sicer nič manj hraber in mnogo bolj podjeten, vendar sedaj še ni pripadal temu nemirnemu rodu in nikdar ni sanjal o takšnem koncu,

kakor si ga misli zase vsak pošten Flibustejec: Na nasilno smrt na polju slave, z ognjem in mečem ali pa, če se stvar polomi, s sovražno vrvijo krog vratu. Kakor je bil Tomaž pravi Malonez v bitki, tako je bil tudi v drugih zadevah, in njegova želja je bila, zase, za poročnika in za vse moštvo, da se še kdaj vrnejo v domovino, bogati in s slavo pokriti, in da jim bo nekoč dan miren kraj življenja, smrt pa v lastnih posteljah, na rjuhah iz najtanjše lanene tkanine, v lastnih domovih, obdani morda z jakim cele kopice rodbinskih članov. Želel si je dalje, naj bi prišlo do tega tega neizogibnega bogvekdaj pozneje, tačas pa naj bi on in vsi njegovi imeli še časa dovolj, da se navžijejo zdravi in veseli vseh dobrot na zemlji in vseh pošteno pridobljenih sadov sedanjega krvavega in nemirnega poslovanja.

Vkljub temu se je pa s to željo pojavljala čisto tudi misel na daljno domovino in na povratek. Večkrat si je predstavljal, kako bi bilo lepo, če bi pristal v «Dobri luki» in izkrcal množine svojega blaga, zatrkjal večsili po hrastovih mizah maloneških oštarij v veseli družbi debele okrogle zlatnike, zaplenjene na španskih ladjah, in več drugih takšnih lepih domislekov. Vkljub temu se pa Tomaž ni vrnil in dolga njegova kampanja traja sedaj že četrto leto

(Dalje)

VSI NA DELO, DA REŠIMO BRATE!

Preselitev.

Tiskovna zadruga v Ljubljani
vljudno naznanja, da je preselila
svojo knjigarno in upravništvo
„Ljubljanskega Zvona“

iz Sodne ulice

v Prešernovo ulico
nasproti glavne pošte.

Zamenja se stanovanje v Spod. Šiški z dvema svetlimi sobama, kuhinjo in pritlikom, za enako v mestu. Ponudbe pod „Stanovanje“ na upravo „Jutra“.

Kupim

več vagonov bakovega oglja in 400 ške dobro ohranjenih vreč za oglje. Ponudbe na J. Palj-veo, Slomškova ulica 21, Ljubljana. 1786

Dva stolarska pomočnika

samostalna na pokušto, prima, odmah, d. d. R. Kubička i dr., Karlovac. Mesto stalno. 1773

Suho

manjše skladišče

se išče proti dobremu plačilu v sredini mesta. Dopolni pod „Skladišče“ na Aloma Company, anonimna družba z o. z., Ljubljana, kongresni trg 3. 1776

Krojači

samostojni, vestni in natančni delavci dobijo takoj trajno delo. Vpraša se: Emonska cesta 8, Ljubljana. 1669

SPEDICIJSKA TVRDKA

Ludovik Ševar vd.

NA RAKEKU

izvršuje najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi ocarinjenje. 1755

Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani sprejme takoj

vajenca

s primerno šolsko izobrazbo.

Srednješolec izže mesto 1777 kot pisarniška moč. Naslov pove uprava „Jutra“.

Po nizki ceni:

1692 nova dvokolesa, otroški vozički, živalni stroji, tudi malo rabljeni.

F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg št. 8. Karlovska cesta št. 4.

Sitne mlevene paprike

slatke i ljute, nudi na veliko i malo Aleksand. Mošorinac, Stara Kanjiža, Vojvodina. 178

Ali ste že čitali novo številko „Njive“?

Članki in razprave: „Opozicija“. — „Anton Mahnič“. — „Novi kazensko-pravni red“. — „Verska pripadnost otrok in verski pouk v šoli“. — „Naša železna industrija“. — „Paragraf 129. b) avstr. in 206. srb. k. r.“ — Sestek: Dva soneta. Bogat pregled. Številka 15/16 ima 48 strani in stane 20 K. Celoletna naročnina na „Njivo“ znaša 120 K, za naročnike „Jutra“ le 60 K.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Moško športno perilo, dokolenke, nahrbtniki, čepice itd. 1635

C. J. HAMANN Mestni trg 8.

JOS. RAVNIKAR LJUBLJANA

zaloga manufakture na debelo.

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

D. Fajgelj: Tik za fronto. Broš. 35 K, vez. 45 K, poštnina K 2-80.
A. Novačan: Veleja. Broš. 28 K, vez. 36 K, poštnina 2 K.
Anastole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 43 K, po pošti pripor. 2 a 40 v. več.
Dostojevskij-Levstik: Besi. Roman v IV. delih. Broš. 42 K, vez. 54 K, po pošti broš. K 8-— več. vez. K 30-— več.
Genocourt-Pastuškin: Dekle Eliz. Roman. Broš. 15 K, vez. 21 K, po pošti broš. K 2-— več. vez. K 2-50 več.
Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-— več. vez. K 2-50 več.
Shakespeare-Zupančič: Šest kresne noči. Broš. 22 K, vez. 26 K, po pošti broš. K 2-— več. vez. K 2-50 več.
Macbeth. Broš. 32 K, vez. 40 K, poštnina 2 K.
Anto Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti broš. K 2-— več. vez. K 2-50 več.
Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, vez. K 26-—, po pošti broš. 3-40 več. vez. K 4-— več.
Josipa Jurčiča sbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez. broš. 22 K, po pošti 5 K več. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 4 K 60 v. več.
Knjige se naročajo pri založništvu: Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Priporočamo domače tvrdke: Mali trgovski in obrtni oglasnik. Izhaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Skladišča: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Kleparstvo: T. Korn, Poljanska cesta 8.
Spedicija: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d. p.]	Seliškar Ivan, urar, Ljubljana, Rožna dolina 10. Vsako popravilo izvršujem točno in ceno.
Trgovine: L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mestni trg 15. Derenda Fran, konfekcija, manufakturna na debelo, najnižje cene, Emonska cesta 8.	Brusovnica: Vekoslav Vanino, Stari trg.
Mehanična delavnica: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Ure, zlatnina in srebrnina, Ivan Pakiž, Stari trg 20.
Puškarni: Kaiser F. K., Selenburgova ul. 6.	Obleka, perilo, različna drobnarija, Fran Kraškovič, S. tri trg št. 22. Nizke cene.
Pisalni stroji: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Modna trgovina Peter Sterk, Stari trg 18. Nizke cene.
Razmnoževalni aparati: [d. p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.	Trgovina z mešanim blagom J. Lončar, Sv. Petra cesta 36.
M. Schubert, Kongresni trg.	F. Fajdiga sin, zaloga pobištva, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 7. Ustanovljena 1. 1879. 17
Modistka Iva Siller, Kongresni trg 6.	A. Fuchs, trgovina z zlatnino, srebrnino, urami itd. Selenburgova ulica.

Pozor! Ključavničarji in kovači! Pozor!

Po nizki ceni se prodaja več vrst železa, in sicer: pločnato, štiriočlato, kotno, betonsko železo, klanje, žične vrvi, bočasta žila in drugo železo.

Franco Tomažič & Co.

trgovina z železnino na debelo. Prešernova ulica 48.

Prostovoljna dražba.

V soboto 29. t. m. ob eni popoldne vrši se prostovoljna dražba posestva vl. št. 270 k. o. Ribnica. Proda se na licu mesta hiša št. 107 na Mlaki pri Ribnici, pred par leti zidana, s hlevom in skednjem. Pri hiši je vrt, njiva in gozd. Posestvo je pravno za obrtnika. Izključna cena je 78.530 K. Dražbeni pogoji so na vpogled pri sodišču v Ribnici ter v pisarni odvetnika dr. Josipa Klepca, Janez Trdinova ulica 8. 1780